

Wycena poroża losia

- I.1. Obwód tyki nośnej mierzy się w największym miejscu powyżej róży.
- I.2. Rozłogę stanowi największa odległość pomiędzy czubkami najbardziej od siebie oddalonych i odpowiadających sobie odnóg.
- I.3. Długość poroża mierzy się po zewnętrznej krzywiznie rosoch, od czubka najdalej wystającej odnogi przedniej części rosoch do czubka najwyższej sterczącej odnogi górnej części rosoch.
- I.4.a.U łopataczy szerokość łopaty mierzy się po jej zewnętrznej krzywiznie w najszerszym miejscu zwartej łopaty (bez uwzględniania odnóg), prostopadle do wewnętrznej krawędzi łopaty.
- I.4.b.U badylarzy obwody odnóg mierzy się dokładnie w połowie ich długości; do wyceny uwzględnia się obwody najwyżej pięciu dłuższych odnóg na każdej tyce.
- I.5. Średnią długość odnóg zalicza się następująco:
- a) u łopataczy poniżej 5 cm – 0 pkt, długość zaś od 5 cm wzwyż mnoży się przez 1, jednak maksymalna liczba punktów nie może przekraczać 15,
  - b) u badylarzy średnią długość odnóg mnoży się przez 1.
- I.6. Liczbę odnóg zalicza się łopataczom po 1 pkt za każdą odnogę powyżej 10, badylarzom po 1 pkt za każdą odnogę, lecz nie więcej niż za pięć odnóg na każdej tyce.
- II.1.Za znaczne różnice w długości odnóg potrąca się od 0 do 5 pkt.
- II.2.Za asymetrię rosoch potrąca się od 0 do 3 pkt.
-

Wycena poroża jelenia szlachetnego i jelenia sika

- I.1. Długość tyki mierzy się wzdłuż osi zewnętrznej strony tyki, od dolnej krawędzi róży do czubka tej odnogi w koronie, która zapewnia najdłuższy pomiar. Miarki taśmowej nie wolno wciskać w zagłębienie między różą a tyką.
- I.2. Długość oczniaka mierzy się od górnego brzegu róży do czubka odnogi.
- I.3. W porożu jelenia sika długości odnóg środkowych, wewnętrznych i dodatkowych mierzy się po zewnętrznych stronach odnóg. Wyznacza się podstawę odnogi, którą jest linia krawędzi tyki w miejscu odrastającej odnogi, a długość odnogi mierzy się wzdłuż osi odnogi od punktu jej przecięcia z podstawą odnogi do czubka odnogi.
- I.4. Długość opieraka mierzy się od miejsca na tyce, które wyznacza sieczna kąta powstałego między osiami tyki i opieraka aż do czubka odnogi.
- I.5 i I.6.Obwody na tykach mierzy się w najcieńszych miejscach.
- I.7. Pomiar masy wieńca z krótko przyciętą czaszką powinien nastąpić po upływie co najmniej trzech miesięcy od pozyskania. Wynik pomiaru należy ustalić z dokładnością do 10 gramów. W zależności od sposobu przycięcia czaszki od masy brutto odejmujemy do 700 g.
- I.8. Rozłogę wycenia się następująco:
- a) mniej niż 60 % średniej długości tyki – 0 pkt,
  - b) 60,0 do 69,9 % średniej długości tyki – 1 pkt,
  - c) 70,0 do 79,9 % średniej długości tyki – 2 pkt,
  - d) 80,0 % i powyżej średniej długości tyki – 3 pkt.

I.9. Za odnogi uznaje się odrosty, których długość wynosi co najmniej 2 cm, a podstawa jest mniejsza od ich wysokości.

II.1.Ubarwienie:

- a) jasnoszare, żółtawe lub sztucznie zabarwione – 0 pkt,
- b) od szarego do średniobrazowego – 1 pkt,
- c) ciemnobrazowe do czarnego – 2 pkt.

II.2.Uperlenie:

- a) gładkie lub słabe – 0 pkt,
- b) średnie – 1 pkt, dobre – 2 pkt.

II.3.Zakończenia odnóg:

- a) tępe lub zmurszałe – 0 pkt,
- b) ostre, lecz ciemne – 1 pkt,
- c) ostre wyświecone białą polerowane – 2 pkt.

II.4.Nadoczniki:

- a) krótkie – 2-10 cm – jednostronnie – 0 pkt, obustronnie – 0,5 pkt,
- b) średnie – 10,1-15 cm – jednostronnie – 0,5 pkt, obustronnie – 1,0 pkt,
- c) długie – 15,1 i więcej cm – jednostronnie – 1,0 pkt, obustronnie – 2 pkt.

II.5.Do korony zalicza się wszystkie odnogi osadzone powyżej opieraka (również odnogę wilczą). Nie dotyczy to tzw. podwójnego opieraka. Odnogi w koronie określa się jako krótkie, średnie lub długie, przy czym zakłada się następujące wymiary:

- a) dla krótkich – 2-10 cm,
- b) dla średnich – 10,1-15 cm,
- c) dla długich – powyżej 15 cm.

W zależności od liczby odnóg w koronie: krótkich, średnich i długich przyznaje się do 10 pkt.

III.Usterkami są: nierównomierne ustawienie tyk, wyraźne różnice w długości tyk, uderzające asymetrie wieńca oraz nierównomierności oczniaków, nadoczników i opieraków, jeżeli już raz ich w wycenie nie uwzględniono.

Wycena poroża daniela

I.1. Długość poroża mierzy się od dolnej krawędzi róży do najwyższego punktu zwartej łopaty. Łopatowate wydłużenia uwzględnia się do pomiaru długości, jeżeli ich największa szerokość stanowi połowę pomiaru największej pełnej szerokości łopaty.

I.2. Długości oczniaków mierzy się od górnej krawędzi róży do czubka odnogi.

I.3. Długości łopat mierzy się po zewnętrznej krzywiźnie od tego miejsca, w którym się tyki zaczynają poszerzać, do najwyższego punktu zwartej łopaty. Jeżeli górny obwód tyki jest mniejszy niż 130 % wartości obwodu dolnego, przesuwa się miarkę ku łopacie tak, aby osiągnąć pomiar obwodu o 1 cm większy, i od tego miejsca rozpoczyna się pomiar długości łopaty. Jeżeli górny obwód przekracza 130 % wartości obwodu dolnego, początek pomiaru długości łopat stanowi punkt przecięcia osi opieraka i tyki.

I.4. Szerokość łopat mierzy się w ten sposób, że zalicza się połowę pomiaru obwodu łopaty w

najszerszym jej miejscu bez sęków i wyrostków.

I.5. Bez wyjaśnień.

I.6. Obwód dolny tyki mierzy się w najcieńszym miejscu pomiędzy oczniakiem a opierakiem.

I.7. Obwód górny tyki mierzy się w najcieńszym miejscu pomiędzy opierakiem i łopata.

Jeżeli wartość tego pomiaru mieści się w granicach do 130 % wartości pomiaru dolnego obwodu tyki, to zalicza się ją w całości do wyceny. Jeżeli natomiast przekroczy ona 130 % pomiaru dolnego obwodu tyki, to zalicza się do wyceny tylko 130 % wartości dolnego obwodu tyki. Jeżeli na tyce brakuje opieraka, to pomiaru dokonuje się między oczniakiem a łopata w najcieńszym miejscu, a wynik tego pomiaru przyjmuje się za dolny i za górny obwód tyki. I.8. Ustalenie masy poroża z krótko przyciętą czaszką i kością nosową powinno nastąpić co najmniej trzy miesiące po pozyskaniu. Przy porożach z pełną czaszką bez żuchwy należy potrącić 250 g i odpowiednio mniej przy odcięciu części czaszki.

II.1. Ubarwienie:

- a) żółtawe lub sztucznie barwione 0 pkt,
- b) szare lub brązowe 1 pkt,
- c) brązowe do czarnego 2 pkt.

II.2. Sęki na łopatach. Uwzględnia się tylko sęki na łopatach, które osiągają co najmniej 2 cm.

Wyceny sęków dokonuje się w następujący sposób:

Jednostronnie Obustronnie

Krawędzie łopat ze skąpą ilością krótkich sęków 0 pkt 0 pkt

Sęki na 1/3 krawędzi łopaty 1 pkt 2 pkt

Sęki na 2/3 krawędzi łopaty 2 pkt 4 pkt

Sęki na całej dolnej krawędzi łopaty łącznie z ostrogą 3 pkt 6 pkt

II.3. Moc, kształt i regularność:

z przewidzianych 5 pkt, 3 pkt dotyczą mocy łopat, a 2 pkt – ich kształtu i regularności.

Liczba punktów za moc zależna jest od masy poroża:

- a) 2,75-3,00 kg – 1 pkt,
- b) 3,01-3,25 kg – 2 pkt,
- c) 3,26 kg i więcej – 3 pkt.

III.1. Potrącenia za niedostateczną rozłogę:

- a) poniżej 85 % średniej długości poroża 1 pkt,
- b) poniżej 80 % średniej długości poroża 2 pkt,
- c) poniżej 75 % średniej długości poroża 3 pkt,
- d) poniżej 70 % średniej długości poroża 4 pkt,
- e) poniżej 65 % średniej długości poroża 5 pkt,
- f) poniżej 60 % średniej długości poroża 6 pkt.

III.2. Wadliwe łopaty:

Jednostronnie Obustronnie

wyburzone, rombówce lub trójkątne 1-3 pkt 2-6 pkt

rozdwojone 2-4 pkt 4-8 pkt

rozstrzępione 3-5 pkt 6-10 pkt

szablaste 4-5 pkt 8-10 pkt

III.3. Wadliwe krawędzie łopat. Za wadliwe uznaje się np. gładkie albo zmurszałe krawędzie

łopat.

III.4. Niedostateczna równomierność. Za niedostateczną równomierność uznaje się między innymi nierównomierne ustawienie tyk, nierównomierną długość poroża, różnice w długości oczniaków i opieraków.

Wycena poroża sarny

I.1. Długość tyki mierzy się po zewnętrznej jej stronie od dolnej krawędzi róży, uwzględniając krzywizny, aż do czubka grotu. Nie należy miarki taśmowej wciskać w załamanie, wytworzone między górną krawędzią róży a tyką.

I.2. Masę poroża ustala się po upływie co najmniej trzech miesięcy po pozyskaniu. Przy całej czaszce bez żuchwy należy od wyniku pomiaru brutto odjąć, zależnie od wielkości pozostawionej czaszki, do 90 g.

I.3. Objętość poroża mierzy się przez zważenie zanurzonego w wodzie poroża do dolnej krawędzi róż, bez zanurzenia mózdzieni i kości czaszki, i odjęcie od masy poroża zważonego w powietrzu. Wynik pomiaru podaje się w cm^3 .

I.4. Rozłogą jest największy odstęp wewnętrzny między tykami. Do tyk zalicza się również grot:

- a) bardzo wąska rozłoga (poniżej 30 % średniej długości tyk) 0 pkt,
- b) wąska (30,0 % do 34,9 %) 1 pkt,
- c) średnia (35,0 % do 39,9 %) 2 pkt,
- d) dobra (40,0 % do 44,9 %) 3 pkt,
- e) bardzo dobra (45,0 % do 75,0 %) 4 pkt,
- f) przesadna (powyżej 75,0 %) 0 pkt.

II.1. Ubarwienie:

- a) jasne lub sztucznie zabarwione 0 pkt,
- b) żółte lub jasnobrązowe 1 pkt,
- c) średniobrązowe 2 pkt,
- d) ciemnobrązowe 3 pkt,
- e) ciemne, prawie czarne 4 pkt.

II.2 Uperlenie:

- a) gładkie, prawie bez pereł 0 pkt,
- b) słabo uperlone 1 pkt,
- c) średnio uperlone (drobne, dosyć liczne perły) 2 pkt,
- d) dobrze uperlone (drobne perły na wszystkich częściach tyk) 3 pkt,
- e) bardzo dobre uperlenie (bogate perły na wszystkich częściach tyk) 4 pkt.

II.3. Róże:

- a) słabe (wąskie i niskie) 0 pkt,
- b) średnie (sznureczkowe, mało perlone) 1 pkt,
- c) dobre (wianuszkowe i dość wysokie) 2 pkt,
- d) mocne (szerokie i wysokie) 3 pkt,
- e) bardzo mocne 4 pkt.

II.4.Czubki odnóg:

- a) tępe, słabo wykształcone 0 pkt,
- b) tępe, średnio wykształcone 1 pkt,
- c) ostre, białe polerowane 2 pkt.

II.5.Regularność i jakość: 0-5 pkt.

Z przewidzianych 5 pkt 2 pkt przypadają na jakość odnóg, a 3 pkt – na regularność parostków.

Jakość odnóg:

- a) normalne odnogi 0 pkt,
- b) dobre odnogi 1 pkt,
- c) bardzo dobre odnogi 2 pkt.

III.Potrącenia (usterki): 0-5 pkt.

Z przewidzianych 5 pkt 2 pkt przypadają na jakość odnóg, a 3 pkt – na inne usterki.

Potrącenia za jakość odnóg:

- a) brak lub zupełnie krótkie odnogi 2 pkt,
- b) jednostronne lub mierne odnogi 1 pkt,
- c) normalne odnogi 0 pkt.

Stosuje się połówki punktów. Wycena ślimów muflona

I.1. Długość ślimów mierzy się wzdłuż zewnętrznej krzywizny od dolnego brzegu pokrywy rogowej do jej czubka.

I.2, 3 i 4. Obwody pokryw mierzy się zawsze w najgrubszym miejscu na odcinkach 1/3 długości przy nasadzie, w środku i w części końcowej.

I.5. Rozłogę mierzy się w miejscu największego rozstępu zewnętrznych powierzchni pokryw rogowych.

II.1.Ubarwienie:

- a) jasne 1 pkt,
- b) brunatne 2 pkt,
- c) czarne 3 pkt.

II.2.Karbowanie:

- a) rzadkie 1 pkt,
- b) średnie 2 pkt,
- c) gęste 3 pkt.

II.3.Skręt ślimów: 0-5 pkt.

III. Usterki w ukształtowaniu: 0-5 pkt.

Z przewidzianych 5 pkt 0-3 pkt przypadają za wrastanie czubków ku głowie, 0 – 2 pkt za inne usterki.

Wycena oręza dzika

I.1. Długość szabel mierzy się wzdłuż ich zewnętrznej krzywizny w centymetrach z dokładnością do 1 mm. Jeżeli szabla jest obłamana, mierzy się tylko rzeczywiste

występującą długość.

I.2. Szerokość szabli mierzy się w najszerszym miejscu suwmiarką w mm. Nie dokonuje się pomiaru w miejscach występujących narośli.

I.3. Obwody fajek mierzy się w najgrubszym miejscu w centymetrach z dokładnością do 1 mm bez wciskania miarki w nierówności. Nie dokonuje się pomiaru w miejscach występujących narośli. Nierówności powierzchni nie uwzględnia się przy pomiarze.

II.1. Dodatki za szable (do 2 pkt), uwzględniając:

- a) ubarwienie szlifów ciemnobrunatne do czerni,
- b) wykształcenie końców (czubków),
- c) równomierne wypukłe sklepienie powierzchni zewnętrznych,
- d) półkoliste wygięcia szabel,
- e) równomierną szerokość od nasady (korzenia) do szlifów.

Przyznane dodatki za szable nie mogą przekroczyć 2 pkt.

II.2. Dodatki za fajki (do 3 pkt), przy czym:

- a) za opalenia czubków do 1 pkt,
- b) za wygięcie, jeśli występuje obustronnie, do 2 pkt, a jeśli występuje jednostronnie – do 1 pkt.

Przyznane dodatki za fajki nie mogą przekroczyć łącznie 3 pkt.

III. Potrącenia za usterki (do 10 pkt):

a) za niedostateczne zeszlifowanie końców do 3 pkt, przy czym:

- jeśli długości szlifów obustronnie sięgają do 4 cm – 3 pkt,
- jeśli długość szlifów po jednej stronie ma do 4 cm – 1,5 pkt,
- jeśli długości szlifów obustronnie mają 4,1-5 cm – 1 pkt,
- jeśli długość szlifów po jednej stronie ma 4,1-5 cm – 0,5 pkt,

b) za asymetrię szabel w długości, szerokości i kształcie – do 3 pkt,

c) za asymetrię fajek w długości, grubości i kształcie – do 3 pkt,

d) za dysproporcję między szablami i fajkami – do 1 pkt. Wycena czaszki lisa, jenota i borsuka

1. Długość czaszki mierzy się, ujmując ramionami suwmiarki albo klupy odległość pomiędzy przednią powierzchnią lub krawędzią środkowych siekaczy a najbardziej do tyłu wysuniętym punktem kości potylicznej.

2. Szerokość czaszki mierzy się, ujmując ramionami suwmiarki albo klupy odległość między łukami kości jarzmowych w miejscach dających najdłuższy pomiar przy prostopadłym ułożeniu do osi czaszki.